

مخازن تفسیر

در این شرح تفسیر حکم و معرفت

تحریری از دروس

استاد حاج شیخ محمد حسن وکیلی

در پاسخ به شبهات منتقدین حکمت و عرفان

همراه با رساله ای در حکم نظر به اجنبیه

تألیف: شیخ حمزه فکری

سرشناسه: فکری، حمزه؛ عنوان و نام پدیدآور: عشق مجازی در آینه شریعت، حکمت و معرفت [کتاب] / تألیف حمزه فکری.

مشخصات نشر: مشهد، موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام، ۱۳۹۲.

مشخصات ظاهری: ۲۸۸ ص. شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲-۰۰۰-۴

وضعیت فهرست‌نویسی: فیبا

یادداشت: بخشی از کتاب مربوط به سلسله جلسات محمد حسن وکیلی در باب پاسخ به

شبهات مربوط به عرفان و حکمت میباشد.

یادداشت: کتابنامه، ص. ۴۷۱-۴۸۸.

موضوع: صدرالدین شیرازی، محمد بن ابراهیم، ۹۷۹-۱۰۵۰ ق. -- عشق

موضوع: عشق -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام. موضوع: عشق (عرفان)

شناسه افزوده: وکیلی، محمد حسن، ۱۳۵۹-

رده بندی کنگره: ۱۳۹۲: ۵۱۴۸/۶: BP۳۵۰

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۳

شماره کتابشناسی ملی: ۳۳۸۱۳۶

عشق مجازی

در آینه شریعت، حکمت و معرفت

تحریری از دروس استاد حاج شیخ محمد حسن وکیلی

در پاسخ به شبهات منتقدین حکمت و عرفان

همراه با رساله‌ای در حکم نظر به اجنبیه

تألیف: شیخ حمزه فکری

طراحی گرافیک: حامد امامی / خوشنویسی جلد: روح‌الله ابوالفضل

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۶۴۶۲-۰۰۰-۴

چاپ دوم: تابستان ۱۴۰۲ / شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

نشانی: مشهد مقدس، خیابان امام خمینی ۱۴، جنب مسجد حمزه،

پلاک ۳۶، موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام.

سایت: towhidshop.org و towhid.org

نشانی در شبکه‌های اجتماعی: @Ostad.vakili

شماره تلفن: ۰۹۱۵۵۶۷۲۸۴۵

فهرست

۱۱.....	مقدمه ناشر
۱۵.....	مقدمه طبع دوم
۱۹.....	مقدمه مؤلف
۲۳.....	نکاتی در مورد این کتاب
۲۹.....	نگاهی گذرا به کتاب حاضر

بخش اول

تقریر و شرح کلام مرحوم صدرالمتألهین (قدس سره) / ۳۳

۳۵.....	پیشینه بحث از عشق مجازی
۳۸.....	عبارات مرحوم صدرالمتألهین در أسفار
۴۷.....	شرح کلام مرحوم صدرالمتألهین قدس سره
۴۸.....	۱. معنای عشق مجازی
۴۸.....	۱.۱. معنای عشق در لغت و در بیان مرحوم صدرالمتألهین
۵۰.....	۱.۲. تقسیم عشق به حقیقی و مجازی
۵۱.....	۲. اقسام عشق مجازی و شاخصه های هریک
۵۱.....	۲.۱. شاخصه های عشق نفسانی و عشق شهوانی در کلام صدرالمتألهین
۵۲.....	۲.۲. مصادیق عشق نفسانی و عشق شهوانی
۵۳.....	۲.۳. قاعده «الظاهر عنوان الباطن»
۵۴.....	

- ۲،۴. امکان محبت غیرشهوانی به نیک‌رویان ۵۹
- ۲،۵. حسن عقلی عشق نفسانی به نیکرویان و نفوس لطیفه ۶۸
- ۲،۶. تحقیقی درباره عشق نفسانی و شهوانی ۷۲
۳. قاعده «المجاز قنطرة الحقيقة» ۸۶
- ۳،۱. فوائد عشق نفسانی شدید در کلام خواجه طوسی ۸۷
- ۳،۲. عبارات بزرگان در قاعده «المجاز قنطرة الحقيقة» ۹۲
- ۳،۳. صدرالمتألهین و قاعده «المجاز قنطرة الحقيقة» ۹۴
- ۳،۴. مشایخ طریقت و قاعده «المجاز قنطرة الحقيقة» ۱۰۸
- ۳،۵. تفسیری دیگر از قاعده «المجاز قنطرة الحقيقة» ۱۲۳
- ۳،۶. صدرالمتألهین و تجویز لواط! ۱۲۶

بخش دوم

نظر و عشق نفسانی الا منظر شرع مقدس / ۱۳۳

فصل اول) عشق نفسانی و تلذذ از نیکرویان در روایات ۱۳۷

۱. حب جمال ۱۳۷

۲. قاعده «الظاهر عنوان الباطن» ۱۳۹

۳. عشق به اطفال و حکمت آن ۱۴۳

۴. عشق به زنان ۱۴۶

۵. عشق به اخوان ایمانی ۱۵۰

۶. ریشه عشق نفسانی ۱۵۲

۷. نظر با تلذذ ۱۵۵

۸. عشق عقیف در روایات اهل سنت ۱۵۷

فصل دوم) حکم فقهی نظر و عشق نفسانی ۱۶۰

۱. حکم فقهی نظر به نیکرویان ۱۶۱

۱،۱. فتاوی مشهور درباره نظر به اجنبیه ۱۶۳

۱،۲. تفصیل متأخرین در حکم نظر به اجنبیه ۱۶۶

۲. حکم فقهی عشق نفسانی ۱۷۲
 ۲٫۱. عشق نفسانی در مظان شهوت ۱۷۵
 ۲٫۲. عشق نفسانی در مراتب شدیدۀ ۱۷۷

بخش سوّم

نقد عبارات منتقدین صدرالمتألّهین (قدس سرّه) / ۱۸۷

- فصل اوّل: یازده نکته در اشکالات «عارف و صوفی چه می گویند؟» ۱۹۱
 ۱. اشکال اوّل تا پنجم ۱۹۱
 ۲. اشکال ششم ۱۹۵
 ۳. اشکال هفتم تا یازدهم ۱۹۶
 فصل دوّم: بیست و سه نکته در اشتباهات کتاب یافته های وحیانی ۲۱۰
 ۱. اشکال اوّل ۲۱۱
 ۲. اشکال دوّم و سوّم ۲۱۳
 ۳. اشکال چهارم تا ششم ۲۱۵
 ۴. اشکال هفتم و هشتم ۲۱۸
 ۵. اشکال نهم ۲۱۹
 ۶. اشکال دهم ۲۲۰
 ۷. اشکال یازدهم: تحریف عجیب در عبارت ملاصدرا ۲۲۲
 ۸. اشکال دوازدهم ۲۲۷
 ۹. اشکال سیزدهم و چهاردهم ۲۳۱
 ۱۰. اشکال پانزدهم تا هفدهم ۲۳۴
 ۱۱. اشکال هجدهم ۲۳۶
 ۱۲. اشکال نوزدهم ۲۳۷
 ۱۳. اشکال بیستم ۲۳۹
 ۱۴. اشکال بیست و یکم تا بیست و سوّم ۲۴۰
 کلام رهبر فقید خمینی کبیر قدس سرّه خطاب به مخالفین
 صدرالمتألّهین ۲۴۳

بخش چهارم

عشق مجازی در اشعار عارفان / ۲۴۷

۱. عشق و معشوق در اشعار فقیهان عارف ۲۵۱
۲. سر استفاده از الفاظ عشق مجازی در اشعار عرفانی ۲۵۸
- ۲،۱. فوائد بلاغی ۲۵۸
- ۲،۲. کتمان اسرار سلوکی ۲۶۰
- ۲،۳. قصور الفاظ از قامت معانی عرفانی ۲۶۶
- ۲،۴. مرآتیت عشق مجازی ۲۷۱
- ۲،۵. کتمان مقامات معنوی ۲۷۱
- حاصل بحث ۲۷۲
۳. عشق و معشوق در اشعار خواجه حافظ علیه الرحمه ۲۷۶
- ۳،۱. روح حاکم بر اشعار خواجه حافظ ۲۷۷
- ۳،۲. مؤلفان خاص در اشعار خواجه حافظ ۲۹۱
- ۳،۲،۱. شواهد و نظریات در اشعار حافظ ۲۹۲
- ۳،۲،۲. می و مستی در اشعار حافظ ۲۹۷
- ۳،۳. شواهد تاریخی ۳۰۰
- ۳،۴. نتیجه بحث در مورد حافظ ۳۰۴
- ۳،۵. دفاع از حافظ برای چیست؟ ۳۰۷
- ۳،۶. عوامل و نتایج مخالفت با حافظ و دیگر عرفای راستین ۲۱۳
۴. مجالس العشاق و حکایات عشق بازی عرفا ۳۲۱
۵. شیخ محمود شبستری و عشق مجازی ۳۲۵
۶. محیی الدین عربی و عشق مجازی ۳۳۶
- ۶،۱. داستان سرودن منظومه ترجمان الأشواق ۳۳۸
- ۶،۲. اشتباهات منتقد محیی الدین ۳۴۵
- ۶،۳. حکم فقهی تشبیب به «نظام» ۳۵۶
- سخن آخر ۳۶۱

ضمائم/ ۳۶۷

- ضمیمه ۱: شخصیت مرحوم سید عبدالله جزائری رضوان الله علیه ۳۶۹
- ضمیمه ۲: شخصیت آیه الله ملازمین العابدین گلپایگانی رضوان الله علیه .. ۳۷۳
- ضمیمه ۳: نمونه هایی از تبدیل عشق مجازی به عشق حقیقی ۳۷۵
۱. داستان مرحوم آیه الحق امام قلی نخجوانی رضوان الله علیه ۳۷۵
۲. داستان شیخ فخرالدین عراقی ۳۷۶
- ضمیمه ۴: کلام تفسیر بیان السعاده در باب عشق مجازی ۳۷۹
- ترجمه بخشی از فقرات ۳۸۷
- ضمیمه ۵: نامه حضرت علامه آیه الله حسینی طهرانی قدس سره درباره تهمت تجویز لواط به ملاصدرا ۳۹۵
- ضمیمه ۶: حسن استعمال ماده «عشق» درباره خداوند متعال و اولیاء وی ۳۹۹
- ضمیمه ۷: تاثیر ایمان و عشق نفسانی به زنان در فلسفه احکام اجتماعی مرد و زن ۴۰۷
- ضمیمه ۸: تفسیر «ریبه» و نسبت آن با تلذذ ۴۱۰
- ضمیمه ۹: علل نشر علنی اسرار و معاوضه در عصر اخیر ۴۱۲
- ضمیمه ۱۰: شخصیت ملا محمد طاهر قمی و آقا محمد علی کرمانشاهی ... ۴۲۲
- ضمیمه ۱۱: ملاقات حضرت امیرالمؤمنین با سفینه دختر حاتم ۴۲۷

رساله فقهیه در حکم نظر به اجنبیه / ۴۳۵

۱. «تلذذ» در کلام قدما ۴۳۸
۲. جواز اصل نظر به وجه و کفین ۴۴۱
- ۲،۱. ادله خاصه بر جواز نظر ۴۴۱
- ۲،۲. ادله نشانگر ارتکاز بر جواز نظر ۴۴۳
- نکته ای در اهمیت ارتکازات در استنباط حکم فقهی .. ۴۴۶
۳. حرمت نظر با تأمل به وجه و کفین و بدن پوشیده ۴۴۸
- ۳،۱. دلیل اول: آیه غص النظر ۴۴۹
- ۳،۲. دلیل دوم: ارتکاز بر حرمت نظر متمرکز و با تأمل ۴۵۱

۳۳. دلیل سوّم: ادلّه نهی از نظر باتأمل و ملوّالعين و مکز ۴۵۳
۳۴. دلیل چهارم: حرمت مقدمات نوعی تهییج شهوت ۴۵۵
- نکته‌ای درباره مکاتبه ۴۵۷
۴. ثمره فقهی تفکیک لذت شهوانی و غیرشهوانی ۴۵۸
- ۴.۱. ثمره اول: تلذذ بدون قصد در نظر به اجنبیه ۴۵۸
- ۴.۲. ثمره دوم: تلذذ در نظر به محارم و هم جنس ۴۶۰
۵. اطلاق حرمت نظر باتأمل نسبت به کافره و متهتکه و عکس و فیلم ۴۶۳
- فهرست منابع و مصاد ۴۷۱

www.ketab.ir

مقدمه ناشر

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰی سَیِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَّآلِهِ الطَّاهِرِیْنَ
وَلَعَنَةُ اللّٰهِ عَلٰی اَعْدَائِهِمْ اَجْمَعِیْنَ وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ اِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِیِّ الْعَظِیْمِ

قال الله العظيم: ﴿... فَبَشِّرْ عِبَادَ الَّذِیْنَ یَسْمِعُونَ الْقَوْلَ فِیَتَّبِعُونَ اَحْسَنَهُ﴾^۱
خداوند متعال خود را در قرآن با اوصاف و اساماء حسنی زیاده
ستوده است که یکی از آنها این است: ﴿كُلَّ یَوْمٍ هُوَ فِی سَآءٍ﴾^۲. حضرت
فیاض علی الاطلاق که در هر آنی از آنات، شبکه هستی را طبق
قابلیت های نهاده شده در آن به فیض وجود و رحمت خود سرشار
می نماید، هم او این استعداد را به عالم امکان عطا کرده که در هر آنی
قابلیت دریافت فیضی برتر را از سرچشمه فیض عالم داشته باشد.
از این رو در نهاد خلقت عشق به کمال در عالم هستی رانفته
است و این عشق تا محو عاشق در معشوق اول از تکاپو نمی ایستد.

۱. قسمتی از آیات ۱۷ و ۱۸ از سوره ۳۹: الزمر.

۲. ذیل آیه ۲۹ از سوره ۵۵: الرحمن.

و این چنین است که در واقع مدار کمال در عالم هستی را این عنصر الهی مدیریت می‌کند.

چه بی بهره اند آن‌ها که با بستن چشم سر و پنجره قلب خود به محبت و عشق، موجبات بی بهره شدن خود از دریافت کمال بی نهایت را که آن به آن در آبشار وجود سرازیر است، فراهم می‌کنند. کتابی که پیش رو دارید از سلسله مکتوبات و منشآت استاد اندیشمند و محقق وارسته حوزه علمیه مشهد مقدس جناب استاد حاج شیخ محمد حسن و کیلی دام عزه است که توسط فاضل ارجمند جناب حجة الإسلام والمسلمین شیخ حمزه فکری تحریر، تدوین و تکمیل گردیده است. به موضوع «عشق»، اقسام و انواع آن به ویژه «عشق مجازی» به صورت یک پژوهش تحقیقی گسترده و عمیق می‌پردازد، تا همه ابعاد فقهی، حکمی و معرفتی آن برای اهل دقت و نظر تبیین شده و چراغی فراسوی دلسوختگان وادی عشق و کمال باشد.

در اینجا باید خدای متعال را شکرگذار باشیم که در قبال فضای مشحون از آشفستگی فکری، بی تقوایی علمی و هرج و مرج در اندیشه ورزی، حوزه مبارکه علمیه مشهد از فضایی خوش نام و ژرف اندیشی برخوردار است که حقایق معارف و حیانی را با دقت بالا، تحقیق و همراه با تقوای علمی بررسی نموده و حق و حقیقت را از میان صدها تهمت، ابهام و کژاندیشی، استخراج و در معرض استفاده حقیقت جویان قرار می‌دهند.

چاپ اول این کتاب با اقبال زائد الوصفی مواجه گردید و اینک چاپ دوم تقدیم ارباب نظر و طالبان حقیقت می‌گردد.

«موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام» با تقدیم این اثر تحقیقی به ارباب علم و عشق اعلام می‌دارد آماده برگزاری نشست‌های نظریه‌پردازی و مناظره پیرامون مسائل اساسی معرفت اسلامی است، و در این راه راهبرد «اتباع احسن» را از یک سو و «پدافند معرفتی» را از سوی دیگر و احترام و تواضع به همه علاقه‌مندان نشر معارف اهل بیت علیهم‌السلام را سرلوحه همه اقدامات علمی و عملی خود قرار داده است.

مدیریت عالی موسسه مطالعات راهبردی علوم و معارف اسلام

علیه محمد محسن دعائی

۱۴۴۵/صفرالخير

www.ketab.ir